

caldes.

N'hi ha hagut homònims en forma poc variada: (2) *Pernafeites*, pda. rural de la Rib. d'Ebre, te. Benissanet, prop de Valldellins (Bladé, *Benissanet*, p. 85).

ANT.: 1207: *Peñafraita*, citat junt amb el Pinell i 5 *Pàndol*s en un doc. de Tortosa (Font Rius, *C. d. p.*, § 222).

(3) *Peñaflleita*, caserío agre. a Siles, prov. Jaén, prop d'Orcera.

Es tracta, doncs, de *pena* var. de 'penya' + *freta* 10 *FRACTA*, si bé la *r* en la forma moderna s'ha anticipat a la primera síl·laba; i en el (2) ha passat a la fi d'aquesta.

RIBAFRETA o *Ribafeta*, nom paral·lel a l'anterior, 15 però format amb *riba* enlloc de *pena* 'penya'.

(1) Església i antic llogaret rossellonès, en el te. de St. Feliu d'Avall. Ponsich (*Top.*, 58) en diu *St. Martí de la Riba*. En trobem, però, documentació molt antiga amb el nom que hem encapçalat: 941: «in Ripa 20 *Fracta*», cit. entre *Montescot*, *Rellà* i *Montoriol* (colle. Moreau VI, 171, del *Cart. d'Elna*, nº 66); 972: «ad ipsam *Ripam Fractam*» (veg. cita de la colle. Moreau a l'art. *Trullars*; també *InvLC*, s. v. *riba*); 1200: de *Riba freita* (*InvLC*). Es comprèn que era pròpiament el 25 nom del marge de la Tet, escarpat en aquella part del te. de St. Feliu (cf. a l'art. *Voló*). Ponsich en dóna cita completa, amb determinatiu, en un doc. de 1389, escrit per un occità, que li dóna la forma oc. *fracha*: «eccl. Sti. Martini de *Ripa Fratxia*». Fora d'això no 30 més amb el nom de l'església, segons el Sant: *S. Martinus* a. 1137: 1174: «S. Martinus de *Ripa* juxta villam Sti. Felicis».

En aquest nom la *r* de *FRACTA* es va eliminar per dissimilació en una part de les mencions, com també 35 en el seu homònim (2).

(2) Mas de *Ribafeta*, a Andorra, te. La Maçana, entre Erts i Arinsal, mapa Chevalier. Ja *Riba feita* a. 1176 (Valls Tab., *Priv. Andorra*, 398; *E.T.C.* II, 18).

(3) En el comtat de Girona, nom antic: «*Ribafracta* 40 in comitatu Gerundense» a. 886 (*Cat. Car.* II, 140.34) i de nou, un poc més tard, *Ripafracta* (146.13); 898: «villa Elzeda, afr. or. ad *Ripamfractam*, mer. Arbucie, occ. Johannetum, sept. --- pervenit ad Sta. Columba» (*Esp. Sagr.* XLIII, 392); cf. Alsius, 219, 135, com 45 que figura com afrontació de Joanet i de la «villa *Elzeda*» devia ser prop de Sauleda, a La Selva (entre Sta. Coloma i Argimon).

TORREFETA, poble de Segarra, uns 12 k. al N. 50 de Cervera (GGC, Lda., 446). *Pron. local*: *tořəfétə* a Freixenet, Casac. 1920; *tořəfétə* a Cabanabona; *təřufétə* a Palou de Florejacs, 1931 (Ll. 29, 220, 200), *tuřufétə* em deia un estudiant segarrenc c. 1960.

MENCIONS ANT. 1032: «in te. de *Gissona*, in 55 l. q. d. *Turre Facta*, afr. *Concabela*, *Grazà*, *Basella* ---» (de l'Arx. de Solsona); 1040: «--- Figerola, Sadaonis, *Turris Fractae*, *Turris Rubee*» (*MarcaH.*, 1070.21); 1064: *Turre fracta* (Balari, *Orig.*, 155); 1073, en dos documents, i 1083: *Ture Fracta*, *Turre Fratta* (Arx. 60

Solsona); 1076: *turris Fracta* (ibid.); 1083: quadra de *Turrefretta*, i 1084: *Turris Fracta* (ibid.); 1099: *Turrefracta* (GGC); 1106: *Torre freita* (Balari, 155); 1179: *Torrafreita* junt amb *Bicfred* (MiretS., *Templ.*, 325); 1359: *Torra Feyta* (*CoDoACA* XII, 549).

Deu tenir el mateix origen un *Terrefete* que trobo en mapes del dept. Arieja.

VERGAFETA Bgd., mas en el te. de la Vallan. *Pron.*: *a bergaféta*, recollit en aquella enq., 1953. Amb la dissimilació de la segona *r* (com en *Ribafeta* i *Torrefeta*), probablement de VIRGA en un sentit col·lectiu, 'vimetera' rompuda. Cf. *Fuendebergazo*, a l'art. *Font*, darrere el 29. No és probable que vagi amb *barga* 'paller muntanyenc' (*DECH*, s. v. *varga*) perquè, en cat., aquest és un mot estrictament peculiar de l'alta Ribagorça.

Al costat d'aquests compostos amb un femení, hi ha també NLL formats paral·lelament amb substantius Masculins:

BRUCFET, segons els publ. del *Dipl.* de Junyent de la *Cat. de Vic*, és un lloc d'aquest nom a la comarca d'Osona, el que apareix en doc. de 996: «--- in terminio de *Sevedano*, in locum --- *Bugofracto*» (§ 609, p. 519), o sigui a la rodalia de Seva i El Brull. És clar, doncs, que deu ser compost de *huc* en el sentit de 'clot' (*DECat* II, 313a31ss.), o en el de 'rusc' (312), amb la *r* anticipada com en *Prenafeta*.

MASFRET, i torrent del ~, te. Saldes (xxxviii, 70.3, 74.3, 74.22; i *CATorras*, *Pir. Cat.*). D'això pot ser alteració, en alguna forma, un NLL «*a Masafreits*» recollit en te. de Pinós de Solsonès (xlvi, 104.25) (potser loc. pl. *MANSI(s) FRACTIS?*); també dit: «*El Mas*» (104. 27). Avui *Massafrets* cogn. de coneguts meus, a Súria. MONTFRET, llog. amb esgl., abans parr., *Sta. Fe de Montfret*, a Segarra, en el te. de Talavera (*Nomencl. Lda. N.P.T.*, p. 52).

MENCIONS ANT. 1176: «alaudium de *Monte Fled* in terminio castrí de *Tàrrega*» (*Cart. St. Cugat* III, 259); encara que *Tàrrega* en sigui uns 15 k. lluny, com a «castell termenat» devia arribar fins allí; 1331: «ecclesia de *Muntfret*» en llista de parròquies del bisbat de Vic; Junyent (*Misc. Griera* I, 376) preguntava si era *Montfar*, que no n'és lluny, però és clar que lingüísticament són inconciliables. 1336: Guill. *Momfret* de St. Martí de Castellar testimoni en una carta de franquícies d'Amer (Font Rius, *C. d. p.* I, § 387); 1359: «Castell de *Aguiló* ab la quadra de *Muntfret*, veg. de Cervera» [*Aguiló* és a 7 k. de Talavera] (*CoDoACA* XII, 52).

El qualificatiu de 'trecat, fragós', és més apropiat per designar un turó o *MONTEM*, que no el de 'fred', perquè això no és distintiu, ja que de freds ho són tots els turons. Deu venir, doncs, de *FRACTUM*, si bé la *-l-* de 1176, serà deguda a contaminació del nom de lloc *Montlleó*, *Montpalau* i *Montparler*, que són immediats i ajudant-hi el cognom *Montplet*, *-plaer* i fr. *Montplaisir*; cf. *Plenafeta* var. de *Prenafeta*.

PENYALFRET (*-frét*) en el Migjorn val. (te. Llíber, xxxiv, 82.1); la vista del lloc no deixa dubte so-